

Aan de gemeenteraad

Onderwerp: RvW fraude
deradicaliseringsdeskundige – extern onderzoek

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Cluster: Maatschappelijke Ontwikkeling
Portefeuille: Burgemeester
Portefeuillehouder: C.J. Schouten

Van: Juliette Haanappel
Telefoon: 06-28489194
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Uw kenmerk: 25bb000493
Ons kenmerk: M2501-6451 - 25bo003208

Datum: 11 februari 2025

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In de commissievergadering BOFV van 23 januari jl. is door de burgemeester en de wethouder Organisatie een aantal toezeggingen gedaan met betrekking tot het agendapunt 'Regeling van werkzaamheden fraude deradicaliseringsdeskundige'. Het gaat om de volgende toezeggingen:

- Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – extern onderzoek (25bb000493)
- Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – tijdlijn (25bb000494)
- Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – (on)wenselijkheid van registreren op personen (25bb000495)
- Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – technische vragen VVD (25bb000496)
- Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – OM informatie (25bb000501)
- Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – artikel 12-procedure (25bb000503)
- Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – aanleiding pilot integriteit (25bb000504)

Middels deze brief informeren wij u over de stand van zaken van deze toezeggingen en stellen wij u voor een aantal toezeggingen af te doen.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Burgemeestersbrief over Reactie college op bericht 'Vervolging deradicaliseringsexperts gemeente voor fraude' (24bb005584).

Toelichting:

Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – extern onderzoek (25bb000493)

Er is door de burgemeester toegezegd uw raad te informeren over de onderzoeksvragen van het onderzoek naar de subsidieverstrekking vanuit de gemeente Rotterdam naar de stichtingen waar de berichtgeving op ziet.

Wij stellen voor om snel te starten met het eerste deel van het onderzoek, dat zich richt op eventuele onregelmatigheden in het verleden. Wanneer we van het OM niet de namen van de stichtingen ontvangen, doen we dit onderzoek naar *subsidies op het gebied van integratie, re-integratie en preventie radicalisering*. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek starten we zo nodig een verdiepend onderzoek naar het huidige subsidieproces. De vragen die we nu uitgezocht willen hebben, zijn de volgende:

Onderzoek of er in de periode 2010-2018 onregelmatigheden zijn geweest in de verstrekking van en de controle op de subsidies binnen het beleidsveld integratie, re-integratie en preventie radicalisering. De vragen die hierbij ieder geval beantwoord moeten worden, zijn:

- 1. Hoe is de subsidieverstrekking gelopen en zijn er onregelmatigheden te constateren in de vaststelling, verstrekking en controle op de geleverde dienst?*
- 2. Is er reden om aan te nemen dat de gemeente te veel heeft betaald voor de geleverde diensten? Zo ja, waarom?*
- 3. Is er reden om aan te nemen dat bepaalde subsidies ten onrechte zijn verstrekt? Zo ja, waarom? (Denk daarbij aan de vraag of de diensten zijn geleverd of aan de vraag of meerdere verstrekkers subsidies hebben verstrekt voor dezelfde dienst?)*
- 4. Waren de checks en balances van het subsidieproces van de gemeente in die tijd (2010-2018) voldoende op orde teneinde vermenging van belangen in het subsidieproces te voorkomen? Hierbij rekening houdend met onder andere: professionele, persoonlijke, bestuurlijke en financiële belangen.*
- 5. Gemotiveerd advies of en wat voor diepgaander onderzoek er nodig is en een voorstel te doen welke vragen beantwoord moeten worden.*

In de raad is de vraag gesteld of er mogelijkheden zijn tot het uitvoeren van een forensisch onderzoek. We gaan ervan uit dat uw raad hiermee een forensisch *accountantsonderzoek* bedoelt. Kijkend naar de nu geformuleerde concept-opdracht aan het onderzoeksbureau zitten daar elementen in van een forensisch auditonderzoek. Het onderzoek zal deels een feitenonderzoek zijn en de specifieke afbakening van de opdracht zal in overleg met het onderzoeksbureau worden bepaald.

Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – tijdlijn (25bb000494)

Tijdens het debat is u toegezegd een tijdlijn te geven van belangrijke momenten in het onderzoek van het OM naar de subsidiefraude. U ontvangt deze tijdlijn hierbij:

- 6 juli 2017. De burgemeester wordt onder embargo geïnformeerd over het onderzoek. Het OM vordert informatie over meerdere stichtingen.
- In overleg met en op verzoek van het OM wordt besloten subsidies te laten doorlopen om het strafrechtelijk onderzoek niet te verstoren.
- 27 februari 2018. In de media wordt bericht over grootschalige subsidiefraude bij stichtingen in en om Rotterdam, waaronder stichting Attanmia.
- 13 maart 2018. Verstrekking van informatie door het OM aan de burgemeester over drie personen en drie stichtingen om te beoordelen of er maatregelen nodig waren voor de door gemeente verleende subsidies.
 - Op dat moment was de looptijd van twee nog lopende subsidietrajecten met Attanmia tot 1 juli 2018. Later is dit op verzoek van Attanmia uitgesteld naar 1 november 2018, omdat meer tijd nodig was om de prestatie te voltooien. Door ambtenaren van de gemeente is vervolgens zeer nauwkeurig gecontroleerd of de gesubsidieerde activiteiten waren voltooid. De trainingen waarvoor subsidie is ontvangen zijn voor het merendeel ook gegeven zoals afgesproken. De enkele training die vervallen is; daarvan is ook de uitbetaling van de subsidie vervallen. Op basis van alle documentatie en controles zijn de subsidies in 2019 vastgesteld.

- September 2018. In een debat wordt de berichtgeving over stichting Attanmia van februari 2018 aangehaald.
- Januari 2019. Schriftelijke vragen van het lid Hoogwerf (LR) over stichting Attanmia.
- Februari 2019. Beantwoording vragen Hoogwerf over werkzaamheden Stichting Attanmia - subsidiefraude - radicalisering
- September 2019. Toezegging wethouder Wijbenga Onderzoek naar overlap bestuur Attanmia, Pioniers en Stimulance:
- Februari 2024. Het OM neemt beslissing tot vervolging in onderzoek naar stichtingen wegens mogelijke fraude.
- Augustus 2024. Burgemeestersbrief over Reactie college op bericht 'Vervolging deradicaliseringsexperts gemeente voor fraude'
- December 2024. Het OM beëindigt de strafzaak subsidiefraude door middel van strafbeschikkingen.

Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – (on)wenselijkheid van registreren op personen (25bb000495)

In uw raad is de vraag gesteld naar de (on)wenselijkheid van het registreren op personen. Uiteraard worden contactpersonen geregistreerd bij subsidieaanvragen. De uittreksels uit het KVK waarin de bestuurders zijn opgenomen worden ook vastgelegd. De gemeente doet geen standaardscreening van aanvragers of bestuurders van stichtingen. Alleen als er aanleiding voor is kan de gemeente in het uiterste geval een Bibob-onderzoek laten doen. Bij een verdiepend onderzoek naar het subsidieproces, zal deze vraag meegenomen worden en zullen we specifiek vragen hier een gemotiveerd advies op te geven.

Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – technische vragen VVD (25bb000496)

Er is u toegezegd schriftelijk de nog openstaande technische vragen van de VVD te beantwoorden. Hierbij werd o.a. gevraagd naar de processtappen bij subsidieverstrekking. Op hoofdlijnen ziet het proces er als volgt uit:

- Aanvraag indienen
- Ontvangst en formele toets
- Beoordeling met inhoudelijke toets: De aanvraag wordt inhoudelijk beoordeeld door de beleidsafdeling. Hierbij wordt gekeken naar de inhoud en doelmatigheid van de aanvraag.
- Besluit schrijven: Toekenning of afwijzing van de subsidie.
- Controle en ondertekening: Het besluit wordt gecontroleerd en ondertekend op basis van het bedrag (tot 50.000 teamleider, tot 250.000 afdelingshoofd, 250.000 hoger directie)
- Versturen besluit
- Wachten op verantwoording: Na de toekenning van de subsidie volgt een periode van wachten op de verantwoording van de ontvangen subsidie door de aanvrager (uiterlijke datum hiervoor staat in het besluit).
- Indienen verantwoording: Na het wachten dient de aanvrager de verantwoording in, met onderbouwing, via eHerkenning of DigiD.
- Herhaling proces: De verantwoording wordt opnieuw formeel getoetst, inhoudelijk beoordeeld en er wordt een besluit opgesteld over de verantwoording. Dit wordt gecontroleerd, ondertekend en verstuurd.

Het stappenplan bij verdenking van fraude is als volgt:

- Het subsidiebureau doet een technische toets bij de aanvraag en verstrekken van een subsidie.
- De beleidsafdeling doet een controle op de inhoud of de gesubsidieerde activiteit heeft plaatsgevonden.

- Afhankelijk van het soort subsidie wordt ook een accountantscontrole aangeleverd.

Er wordt dus op verschillende manieren getoetst en op basis daarvan kan een subsidie lager worden vastgesteld als niet aan de voorwaarden is voldaan. De subsidie kan worden geweigerd of lager worden vastgesteld op basis van de Algemene wet bestuursrecht en de subsidieverordening. Een subsidie kan worden ingetrokken.

Bij een vermoeden van fraude kan het kenniscentrum Bibob ingeschakeld worden. Dat is vanaf 2018 het geval. Op advies van hen kan een vooronderzoek gestart worden. Op basis van uitkomsten van het vooronderzoek kan eventueel een diepgaander onderzoek gedaan worden. Op basis van de uitkomsten van dat onderzoek kunnen stappen worden ondernomen of wordt de subsidieaanvraag geweigerd. Bibob is overigens een laatste optie.

Daarnaast is door u raad gevraagd naar de controle op facturen. Er is geen algemene richtlijn om facturen op echtheid te toetsen. Hoe we controleren hangt onder andere af van de subsidievorm waarop we de subsidie voornemens zijn te verlenen (is de subsidie bijv. gebaseerd op prestaties of op gemaakte kosten). Het oordeel van de onafhankelijke accountant is verplicht bij subsidies vanaf 50.000 euro.

De accountantsverklaring die wordt ingediend wordt door de beleidsadviseur gecontroleerd. Er wordt gecontroleerd op de echtheid van (de stempel van) de accountantsverklaring. Bij nieuwe accountants die we nog niet kennen, checken we de KvK gegevens. De AFM werkt bij de uitoefening van haar toezicht samen met de Nederlandse beroepsorganisatie van accountants (NBA) en de Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA).

In de beantwoording van de technische vragen voorafgaand aan het debat van 23 januari is vermeld dat er vanaf 2013 vanuit de gemeente 1.106.863 euro subsidie is verstrekt aan de stichting PBR/MESAM. Aanvullend onderzoek naar eerdere subsidies levert een totaalbeeld op. Sinds de eerste subsidie in oktober 2011 is vanuit de gemeente Rotterdam in totaal 1.980.440 euro aan subsidies vastgesteld voor stichting PBR/MESAM. Deze subsidies zijn verstrekt voor activiteiten op het gebied van re-integratie, preventie van radicalisering, en integratie/samenleven.

In de door u gestelde vragen wilde u ook informatie ontvangen over zowel de provincie als de Rijksoverheid. Deze vragen zijn inmiddels ook in de Tweede Kamer gesteld en de beantwoording hiervan is voorzien voor eind februari.

Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – OM informatie (25bb000501)

Er is toegezegd u zo snel mogelijk te informeren wanneer het OM informatie verstrekt over wie de betrokkenen zijn. We hebben op 21 januari 2025 een informatieverzoek ingediend bij het OM en dit verzoek op 31 januari 2025 opnieuw ingediend met een aanvullende vraag, namelijk niet alleen naar de stichtingen waarbij is vastgesteld dat ermee gefraudeerd is, maar ook naar de namen van personen aan wie een strafbeschikking is opgelegd. Het Functioneel Parket van het OM heeft het verzoek in behandeling genomen en we zijn in afwachting van een reactie.

Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – artikel 12-procedure (25bb000503)

Er is toegezegd te onderzoeken of de gemeente een artikel 12-procedure kan starten. Er is een oriënterend gesprek geweest met een advocaat over deze mogelijkheid. We informeren u uiterlijk begin maart of deze procedure wel of niet in gang gezet kan worden.

Toezegging RvW fraude deradicaliseringsdeskundige – aanleiding pilot integriteit (25bb000504)

In het debat is door het lid Segers-Hoogendoorn gevraagd wat de aanleiding was voor de pilot om zwaarder te screenen op functies met een hoger risico en er is toegezegd hier op terug te komen. De concrete aanbeveling om in de selectieprocedure meer onderscheid te maken tussen kwetsbare en minder-kwetsbare functies komt voort uit het Strated-rapport van mei 2021. Deze pilot is één van de 34 acties uit het van het actieplan integriteit (het onderdeel screening) en een logisch vervolg van het eerder ingezette beleid.

Tot slot

Ik constateer dat ik in de beantwoording in het commissiedebat en bij de beantwoording van de raadsragen van Leefbaar Rotterdam niet volledig genoeg ben geweest in de beantwoording rondom het laten doorlopen van de subsidies. Deze beantwoording had scherper moeten zijn. Voor de nauwkeurigheid past het om in deze raadsbrief hier bij u op terug te komen.

In juli 2017 is de gemeente onder embargo geïnformeerd over het onderzoek naar mogelijke subsidiefraude. Ook is een vordering gedaan door het Openbaar Ministerie in het kader van het strafrechtelijk onderzoek. Destijds heeft de burgemeester, op verzoek en in overleg met het Openbaar Ministerie, besloten de lopende subsidietrajecten gewoon te behandelen. Dit om te voorkomen dat de gemeente onbedoeld het onderzoek zou verstoren.

Eind februari 2018 werd openbaar dat er een onderzoek liep naar fraude bij enkele stichtingen. Een bestuurder van stichting Attanmia heeft destijds zelf in de media gereageerd op het onderzoek. In maart heeft het OM de gemeente een informatieverstrekking gestuurd over drie personen en drie stichtingen. Dit om te beoordelen of maatregelen genomen moesten worden in het kader van lopende subsidies. De gemeente heeft destijds besloten extra nauwkeurig te controleren op de vaststelling van deze subsidies en heeft dat ook gedaan.

De twee trajecten waarvoor subsidie is verstrekt, zijn- op één trainingstraject na- uitgevoerd zoals afgesproken. Het trainingstraject dat niet door de stichting is uitgevoerd, is bij de vaststelling niet gefinancierd. Vanaf het moment van de informatieverstrekking zijn geen nieuwe subsidies meer verleend aan de drie stichtingen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek zoals genoemd, het onderzoek naar de mogelijkheden tot een artikel 12 Sv-procedure en de eventuele uitkomst van zo'n procedure, wordt gezien of er nog eventuele juridische stappen mogelijk zijn.

De financiële consequenties van de onderzoeksopdracht kunnen worden opgevangen binnen de bestaande begroting.

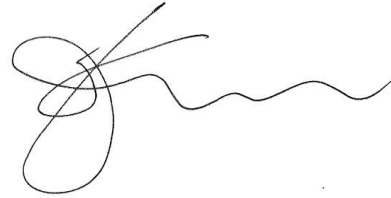
Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'W' followed by a smaller 'g' and 'm'.

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized 'S' followed by a wavy line.

C.J. Schouten